

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧਿਕ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ.

ਹਵੇਲੀ ਰਾਮ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1964 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰ: 256-ਡੀ.

ਜਾਬਤਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (1898 ਦਾ ਧਾਰਾ 5ਵਾਂ)- ਐੱਸ 403—'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼'—ਦਾ ਮਤਲਬ— ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (1954 ਦੇ 27) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਉਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ — ਕੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਅਨੁਛੇਦ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 403(1) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਉਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਜੀ. ਸੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਕੇ ਮਲਹੋਤਰਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 9 ਅਕਤੂਬਰ 1963 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 403 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ। ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਐਲ. ਬਹਿਲ ਵਕੀਲ

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੀ. ਦਿਆਲ ਵਕੀਲ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ-ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਅਨੁਛੇਦ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 248 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਕਾਨੂੰਨ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਉਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਮਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲਬਲ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਲੇਖ ਰਾਜ (1) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੇਕੂ ਅਨੁਛੇਦ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ।

ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਲੇਖ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਹੀ ਹੋਵੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 236 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ

ਧਾਰਾ 237 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੇ ਇੱਥੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ - 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਧਾਰਾ 249 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਦੇਸ਼ੀ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 273 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਐਂਟਰੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦਲੀਲ ਪਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਨ ਰੀ ਮੁਥੀਆ ਮੋਪਨ (2) ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 403 ਅਤੇ 495 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਨਾ 319 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ- "ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 242 ਅਤੇ 252 ਵੇਖੋ 'ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ' ਧਾਰਾ 208 (1) ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ 'ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਦਿ' ਧਾਰਾ 171 'ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਆਦਿ।'

ਧਾਰਾ 248 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਸਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ' ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 242 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਮਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸੰਮਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 242 ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬੇਜਵਾੜਾ ਕੋਟਾਯਾ ਬਨਾਮ ਕੋਨਾਥਲਪੱਲੀ ਵੈਕਈਆ (3) ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੰਮਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 247 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 403 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 403(1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 'ਅਜਮਾਏ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਵਾਧੂ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।' ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 247 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਹਿਤ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੀਸਰਾ ਮਾਮਲਾ ਗਿਰਾਰਾਜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਆਗਰਾ (4) ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਗੋਪਾਲ ਚੰਦਰ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (5) ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 248 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਮਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 248 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।' ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ- 'ਧਾਰਾ 403 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।' ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਵਿੱਚ 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੰਕਰ ਦੱਤਾਤਰਾਯ ਵਾਜ਼ੇ ਬਨਾਮ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਤੇਂਦੁਲਕਰ (6) ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 247 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 247 ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 'ਅਜ਼ਮਾਏ ਗਏ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਮਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 241 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਡੇਰੇਸਨ ਜਾਂ (7) ਵਿੱਚ, ਮੁਖਰਜੀ ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 403 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼' ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜੋ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 242 ਤੋਂ 245 ਅਤੇ 247 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਧਾਰਾ 247 ਅਧਿਆਏ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 403 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 247 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 403 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼' ਸ਼ਬਦ: ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 247 ਅਤੇ 248 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 403 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ

ਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 249 ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 273 ਦੇ ਅਧੀਨ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 204 ਅਤੇ 205 ਜੋ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 20 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 242 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਰਸਮੀ ਦੇਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੈਪਟਰ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਮਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 242 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੜਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੈਪਟਰ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 247 ਅਤੇ 248 ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- ਜੇਕਰ ਸੰਮਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 247 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਅਧਿਆਇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 242 ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 247 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਾ 248 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ- 'ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਧਿਆਇ 17 ਅਤੇ 20 ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 242 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਧਾਰਾ 247 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 248 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 403 ਦੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆਇ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੀਡਿੰਗ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵੱਡ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 403 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਸਿਸ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ

ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕੋਸ਼ਿਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਧਾਰਾ 242 ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਧਾਰਾ 403 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼' ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹਵਾਲਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

Kewal kumar
Translator